VI. évfolyam 190. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre..... 24 kor. (12 frt)
Félévre..... 12 „ (6 „)
Negyedévre ..... 6 „ (3 „)
Egy hóra ..... 2 „ (1 „)
Egyes szám ..... 8 fillér (4 kr.
Vidékre ..... 10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap korán reggel.
Ünnep és vasárnap után is.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTOSÉG és KIADÓHIVATAL
Egyetem-utcza 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:
Négyszög centiméterenként 8 fillér.
(parosok és kereskedők kedvezményben részesülnek)
Nyilttér megállapodás szerint.

Kolozsvár, 1904. Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF. Vasárnap, julius 10.

A kovásznai átlagbeszéd.

Jelige: a belátás több az igazságnál.

Kolozsvár, julius 10.

Egy kormánypárti képviselő, aki maga mondja magáról, hogy tekintély nem lehet, akiről mi tudjuk, hogy ép ily kevéssé lehetne vezér, de aki magát munkásnak tartja: beszámolóját tartotta a napokban Háromszékvármegyében. Egészen mellékes körülmény, hogy ez a kormánypárti képviselő Sándor József volt. Egészen mellékes körülménynek tartjuk ezt, mert hiszen ebben a beszámolóban nem az az érdekes, hogy ő mondta, nem is az a figyelemreméltó, hogy micsoda elveket vallott, hanem az, hogy ezt a beszámolót az átlagmamelukok beszámolójának lehet tartanunk. Ebből a beszédből meggyőződhetünk, hogy a szabadelvűpárt tucatpolitikusai hogyan gondolkoznak és hogyan cselekszenek, hogyan lapulnak meg a hatalom mindenkori birtokosa előtt és mily merészen kritizálják azt bukása után, hogyan követnek el erőszakot néha mégis csak megnyilatkozó lelkiismeretükön és hogyan csititják el azt az opportunizmus kényszereivel. A kovásznai beszámoló az átlagpolitikus és az átlagember beszédje volt. Nincsenek nagy eszméi, melyek fölött vitatkozni lehetne, nincsenek nagy abszurditásai, melyeket le kellene csepülni: ha tiz kormánypárti képviselő tiz beszámolójából egyet kellene készíteni, a kovásznai beszámoló kerülne ki belőle. Ugyanannyi igazság csillogna ott is ki a sorok fövenyéből, ugyanannyi hamisság orditana akkor is felénk, a meggyőződésnek ugyanaz a sunyi eltakarása, a hatalomnak ugyanaz a hiperlojális legyezgetése, az egyéni érdemeknek ugyanaz a »szerény« kiemelése lenne abban a beszédátlagban, mint a kovásznai beszédben. Ezért, csakis ezért foglalkozunk a kovásznai beszéddel. Nem mint Sándor József beszédjével, hanem mint a kormánypárti hiszekegytypussal.

Érdekes mindjárt a jeligéje ennek a beszédnek: a »belátás több az igazságnál.« Ez revelációként hathat ránk. Valóban: az igazságnak ilyen lekicsinylésével, ilyen fitymálásával, az alkalmazkodásnak, a megalkuvásnak, a »belátás«-nak ilyen avanzsiroztatásával lehet csak ilyen beszámolókat és olyan politikát elkövetni, mint a milyeneket a Sándor Józsefek elkövetnek.

Ilyen jelmondattal bajosan lehet az egyes kormányokról olyan itéletet mondani, mint a kovásznai próféta:

»Követtem először mint a nemzetegység politikusát, Bánffy Dezső bárót, mignem kevésbbé közgazda létére megbotlott egy közgazdasági kérdésben, az ischli klauzulán; s 1901-ben is az országos szabadelvűpártnak ugyszólva minden támogatása nélkül, két szabadelvűpárti ellenjelölttel szemben, óriási szótöbbséggel megválasztatván, Széll Kálmánnal maradtam, bár jóindulatu, de erénytelen politikáját nem helyeseltem, de biztam közgazdasági zsenijében, mignem kiválóan közgazda létére ő is bele nem ütközött egy nemzeti kérdésbe, a hadsereg magyar nyelve és jelvényei ügyébe. Sőt nem hagytam el Khuen-Héderváry Károly grófot sem, kiről nem én mondom, hanem az ország első államférfiai, például Apponyi Albert gróf és mások mondják, hogy hazafias érzületénél s azon bizalomnál fogva, melyet a királynál élvezett, sokra lett volna hivatva a magyar nemzet érdekében. De ő is, mint főképpen közigazgatási férfiu elcsuszott egy idegen talajon, a parlament sikos földjén. S igy jutottunk oda, hogy ezelőtt 8 hónappal a legválságosabb helyzetben az ifju, tetterős Tisza István gróf vegye át a kormányt, kinek jellemét, egyéniségét dicsérni csak azért nem akarom, nehogy hizelgésnek, vagy kapaszkodásnak lássék, a mi nem kenyerem.«

Ime: az átlagmameluk követte Bánffyt, mignem megbotlott az ischli klauzulán. De nem akkor hagyta el, mikor megbotlott, hanem amikor megbukott. Az átlagmameluk helytelenitette Széll Kálmán erélytelen, nemzeti kérdésbe ütköző politikáját egészen a bukásáig; most már leszólja azt a politikát. Az átlagmameluk nem a saját, hanem az Apponyi meggyőződésénél fogva követte Khuent. Az átlagmameluk most meg Tisza Istvánt követi, a kit dehogy is dicsérne — nehogy hizelgésnek lássék. Ez az átlagmameluk curriculum vitae-je. Itt győz valóban a saját mandátumát féltő belátás és bukik az igazság, pusztul a meggyőződés.

A vámterület kérdésében is az egyik Sándor József véleménye ugy hasonlit a másik Sándor Józseféhez, mint egyik tojás a másikhoz.

»Kétségtelen«, ugymond, »hogy Magyarország egyoldalu őstermelésével a gyarmati jelleg ismérveit mutatja; kétségtelen az, hogy az államháztartás folyton fokozódó igényeivel, a már-már eladósodott földbirtok termési esélyein meg nem állhat; s kétségtelen, hogy a kivándorlás és a mutatkozó panperizmus egyetlen panaceája a magyar ipar megteremtése lehet. De ezzel szemben áll, hogy iparunk még nincs, a vállalkozó tőke iparüző irányra hajlamot nem mutat s Ausztriával felvenni a versenyt ez idő szerint oly megrázkodtatásokat vonna maga után, mely megakasztaná, ha nem kockáztatná Magyarország közgazdasági fejlődését.«

Mintha már hallottuk volna ilyen fölállitását a vámkérdésnek, ilyen megitélését a helyzetnek és az esélyeknek. De ilyen ügyetlenül, vagy ilyen őszintén azért nem igen láttuk megnyilatkozni azt az ellentétet, mely az átlagmamelukok titkos gondolatai és cselekedetei közt van. A kovásznai beszéd bizonyosságokra mutat rá ott, a hol a közös vámterület kárait taglalja: a gyarmati jelleg fönnmaradása, az államháztartás bizonytalansága, a pauperizmus és kivándorlás növekedése; és találgatásra támaszkodik ott, ahol az önálló vámterület veszélyeit akarja választói elé állitani. Tehát még az átlagmamelukok is csak az ujukkal tudják lenyomni a közös vámterület serpenyőjét, de azért követelik a közös vámterületet fönntartó kormányokat, mert hát a jelige az: a belátás több az igazságnál.

A hadseregnek nyelve és jelvénye kérdésében Sándor József álláspontja az volt, a mi az Apponyié — mindja a beszámoló. Hopp! Egy szemernyi individualizmus az átlagembernél. Dehogy. Hiszen Sándor József nem követte Apponyit a szabadelvűpártból kivezető utjában, hanem ott maradt a többi mamelukkal, ott, a honnan Apponyit álláspontostul együtt kitessékelték. Sándor József beterjesztette a Házhoz a kovásznai népgyülésnek a magyar nyelv ügyében készitett feliratát, emlékiratot dolgozott ki és adott be a kilences bizottságboz, melynek kiküldetése mellett kardoskodott. Ezt a feliratot a szabadelvűpárt elvetette, ezt az emlékiratot senki meg nem valósitotta, ezt a kilences bizottságot Tisza István dezavuálta. Levonta Sándor József a konzekvenciákat? Le: — bennmaradt a szabadelvűpártban és hallgatott a »parlament porondján.« A legszebb győzelem mindenesetre az, amikor magunkat győzzük le. Nos, Sándor Józsefék a saját meggyőződésükön ilyen gyönyörü győzelmeket ritkán vivtak ki, mint ebben az ügyben. Nem csuda; a kinek olyan jelmondata van, hogy a belátás több az igazságnál, az gyakran arathat ilyen győzelmeket.

A diplomáciai nyelv kérdésében mintha berzenkednék egy kissé Sándor József. Mintha szemrehányás lenne az, hogy: „ugyan Tisza István a jövőre igéretet nem is tett, mégis e tárgyban is többet fog tenni, mint amennyit kilátásba helyezett.“ Mond és marad nyugodtan. Ebben a mivel sem indokolható reménységében aztán Sándor József és társai lenyelik a galaci keserü pilulát is és ott támogatják Tiszát akkor is, mikor letagadja a magyar nyelvnek a külképviseletben való jogát, mert hátha Tisza ez egyszer többet fog tenni annál, amit igér és „miért ne érhetnők meg fokozatosan és lassan-lassan mindent, amit szivünk kiván!“ Hát mondhatjuk, hogy nemcsak lassan-lassan, de iszonyatos lassan érjük el azt, amit szivünk kiván. Bizony a mamelukszivnek könnyü, mert az nem sokat kiván. Azt még Tisza István is képes kielégiteni.

Sándor József kenetteljesen hivatkozik a Megváltó tanitására, aki szerint nem a törvényekben van egy ország ereje, hanem a polgárok erényében és elszántságában. Hát az igaz. De hozzátehetjük azt is: a szabadelvűpárti mamelukok erőtlen törvényeit el fogja söpörni a polgárok erénye és elszántsága. És végül mégis az igazság és nem a belátás politikája fog győzedelmeskedni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

— Express tudósitás. —

A képviselőház ülése.

Budapest, julius 9.

Elnök: Feilitzsch Arthur báró, bemutatja a beérkezett irományokat, közöttük Makó város kérvényét, melyben március 15-ének országos ünneppé tételét kéri. A kérvényt Justh Gyula juttatta a Ház elnökéhez.

Horánszky Lajos a zárszámadási bizottság előadója bemutatja több zárszámadási bizottsági jelentését, kéri kinyomatását.

Elnök: Következik a kisebb tárcák költségvetésének tárgyalása.

Lengyel Zoltán a házszabályokhoz szólva kifogásolja, hogy napirendre előbb a kisebb tárcák tárgyalása van tüzve, olyan formán, hogy annak során tárgyaltassék a civillista-javaslat. Ez ellen már tegnap is fölszólalt, kéri tehát, hogy a napirend ugy állapittassék meg, hogy előbb tárgyaltassék az udvartartás költsége, azután térjenek a kisebb tárcákra. Kifogásolja továbbá, hogy egy rendszer uralkodik a képviselőházban. 1902. október 14-én terjesztette be ezt a javaslatot Széll Kálmán miniszterelnök, a következő napokon szétosztották és csak most tárgyalják. Azóta ezek a kinyomatott törvényjavaslatok részint már nincsenek a képviselők birtokában, részint az elhalt képviselők helyét elfoglalt képviselők sem rendelkeznek a javaslat nyomtatott példányaival, ennélfogva kéri az elnököt, hogy a jövőre nézve intézkedjen, hogy a ház asztalán mindig heverjen egy pár füzet.

Tisza Isten gróf miniszterelnök: A napirend szerint van megállapitva, a mint azt tegnap értelmezte s a Ház a határozatban ki is mondta.

Ugron Gábor azt tartja, hogy először a civillista felemelésével a javaslatot kell elvégezni és azután arra az időre, mig a főrendiház azt letárgyalja és a király szentesiti, a költségvetésnek ezt a tételét függőben kell hagyni.

Tisza István gróf miniszterelnök: Ez fölösleges, hisz jön az aproprocionális vita, a mely alatt rendbe lehet hozni.

Rátkay László azt akarja, hogy előbb a régi nagyságában tárgyalják a civillistát, mert lehet, hogy a felemelt civillistát nem akarja valaki megszavazni.

Tisza István gróf miniszterelnök: Ha valaki a régi tételt akarja elfogadni, tessék az illetőnek a tárgyalás alatt inditványt tenni.

Lengyel Zoltán: Csak azt jegyzi meg, hogy a költségvetést csak egy évre állapitja meg a Ház, a mig a civillistát 10 évre állapitják meg. Ezért nem lehet egyszerre tárgyalni a kettőt.

Elnök: Ragaszkodik a Ház tegnapi határozatához, az irományok kiosztására megjegyzi, hogy abban rend van. A nagyirodában mindig kell lenni egy példánynak, azonkivül többet nem nyomtathatnak, mivel erre a költségvetésben nincs fedezet.

Ugron Gábor ragaszkodik ahoz, hogy a két javaslat külön tárgyaltassék.

Tisza István gróf miniszterelnök: A javaslatok tárgyalása helyesen van napirendre tüzve, ami kifogás van, az akadékoskodás.

A civillista.

Kammerer Ernő előadó kényes delikát kiadásnak mondja e tételt. A civillistát 32 év előtt állapitották meg.

Gabányi Miklós: Akkor még gazdag volt az ország, ma koldus.

Kammerer Ernő: Ma a viszonyok változtak s azért három millióval fölemelni kéri a kormány. Fejtegeti, hogy az udvartartás egyes ágazatai mennyivel több költséget emésztenek fel.

Rákosi Viktor: Hol?

Kammerer Ernő: Hivatkozik a budai királyi palotára, mely a Nagy Lajos korabeli épitkezéseket is felülmulja. Pajtay Antalnak a budai vár első restaurációjáról irott egykori irását citálja, a mire nagy zaj tör ki a baloldalon.

Nessi Pál: Hát hol a magyar király?

Lengyel Zoltán: A németeknek adjuk a pénzt.

Elnök: Lengyelt rendreutasitja.

TÁRCA.

Ez a megható történet

arról szól, hogy miképpen szenved némely ember sokkal többet vagy kevesebbet, mint a mennyit megérdemel.

Irta: **Kovács Dezső.**

Nyiri Mihály szegény, de amint mondani szokás, becsületes szülőktől származott, életének a dele táján pénztárnoka volt egyik mezővárosunkban egy olyan pénzintézetnek, a mely csak a legritkább esetekben szokott a bukás szélén állani és nagy népszerüségnek örvend: az adóhivatalnak.

A fizetése 1200 forint volt.

Szerencsétlenségre a Reitter Arnold dragonyos kapitány özvegye éppen ebben az időben határozta el, hogy uj családot alapit és deliquensül éppen Nyirő urat szemelte ki. A pénztárnok ur hosszu, de erős habozás után, miközben többször a szökésre is gondolt, elfogadta a hatalmas özvegy kezét és hozzá ment férjül.

Az ártatlanság manapság oly kevésszer szenved elnyomatást, hogy valósággal ritkaságszámba megy és iró ember csak örvendhet, ha egy ilyen ritka esetnek az elmondója lehet.

Nem szép dolog a mások családi körülményeit szellőztetni, de annyit el kell mondanom, hogy soha sem volna szabad egy dragonyos kapitány özvegyének egy adópénztárnokot venni férjül.

Egy adópénztárnok, a kit életének ugyszólván minden pillanatában összehasonlitanak egy dragonyos kapitánynyal, nem birja kiállani e folytonos párhuzamot és csak veszthet a nymbusából.

Mert hol van az az adópénztárnok, a ki példának okáért oly szépen tudná sarkantyuját viselni, mint egy dragonyos kapitány? Vagy hol van az az adópénztárnok, a ki oly szépen tudna csatangolni, mint egy dragonyos kapitány? Vagy a kit oly romántikusan tudna a ló a földhöz teremteni, mint egy dragonyos kapitányt. Röviden beszélek: csak a természet örök törvényének tartom, hogy Nyirő Mihály a folytonos és hátrányos összehasonlitások révén, a melyeknek folyamán már nem is egy kapitányról, de kapitányokról beszéltek, rövid idő alatt egy teljesen elnyomott egyéni benyomását tette. — A feleségét rövidség okáért azután is egyszerüen csak a dragonyos kapitány özvegyének nevezték. És már ebből is el lehet képzelni, hogy Nyirő Mihály urat meg bátran nevezhették volna a dragonyos kapitány ábrázatának.

Nem is lehet tudni, hogy hova fejlődött volna a sorsa, ha egy alkalommal a sör fordulópontot nem alkotott volna az életében.

Nyirő Mihálynak u. i. egy kirándulason, házasságuk 19-ik évfordulóján, egy hegyre kellett a boldogult dragonyos kapitány özvegyét karonfogva felcipelnie. És ekkor a hegytetején egy kissé hidegebb sört ivott, mint kellett volna, aztán meg a drag. kapitány özvegye is nehezebb volt egy kissé, mint kellett volna s igy Nyirő Mihály a nagy fáradság és hideg sör, továbbá az állandóan nyomott kedély hangulat következtében gyomorbajt kapott.

A baj meglehetősen komoly volt, ugy hogy Mihály ur csunyán megfogyott belé. Hetekig nem ehetett egyebet tejnél. Később meg u. n. rátotta-kurára fogta a doktor. Hónapokig csak rátottát meg tejet, tejet meg rátottát ehetett. Ebből állott az élete. A kedélye, mint minden gyomorbajos emberé, elvesztette a szivét, anélkül, hogy valaha rózsás lett volna és ugy megsavanyodott, mint az ugorka.

E szomoru egészségi állapotában azonban Mihály ur azt a meglepő tapasztalatot tette, hogy kezdették respektálni a háznál azon az alapon, hogy ő ugy sem sokáig élhet. Kezdetben csak az ételek mentek az ő kedve szerint.

Később az ő akarata szerint rendezték be a felkelést és a lefekvést, a cselédügyet, a kiadásokat, a toáletteket, a nagymosást stb.

A dragonyos kapitány özvegye valami olyanformát érzett, hogy ő a gyilkosa ez ártatlan embernek. Mert hiszen szegény többször mondotta akkor, hogy nem birja felvinni a hegyre. De ő követelte.

A lelkiismeretfurdalás egészen bárányná tette a nevezetes özvegyet, különösen miután a doktor is megmondotta neki, hogy ő okozta az egészet.

Mihály ur mindjárt kezdetben észrevette ezt és remegő szivvel próbákat tett. És azt tapasztalta, hogy engedelmeskednek neki.

És belejött a parancsolgatásba. Igy lesznek a cárok is.

Egy alkalommal, a mikor véletlenül egy kissé odaégették a rátottát, azt mondotta, hogy neki egyetlen étele a rátotta és bármilyen szelid is különben, nem fogja türni, hogy erőszakkal megöljék és ha kell, némely haramiákkal szemben a rendőrség oltalmát fogja igénybe venni.

A draganyos kapitány özvegye megsimogatta a Mihály ur arcát és azt mondta, hogy ez valóban égbekiáltó dolog, biztositja, hogy többet nem fog megtörténni; legyen nyugodt.

Azzal kiment a konyhába és ott rövid szováltás után felpofozta a szakácsnét, bár a rátottát ő maga készitette. Tizenhét poffot adott neki, ugy, hogy mindaketten elkeztek csuklani.

Ezen a napon Mihály ur végleg vérszemre kapott és azon a réven, hogy ő halálos beteg, rendre minden tényleges hatalmat magához kaparitott.

Miután mindezek, a miket most mondok, csak az előzményekhez tartoznak, nem is szándékozom tovább részletezni, hogy hogyan nyerte el véglegesen a hatalmat a ház és főleg a draganyos kapitány özvegye felett: de nem hagyhatom megemlités nélkül, hogy miután rendre mindenkinek a nyakára ült a háznál, egy szép napon a legmerészebb dologra határozta el magát, t. i. hogy megingatja hatalmát az anyósának is, illetőleg a draganyos kapitány anyósának. És ezzel felteszi a diadalaira a koronát.

A rokonszenves öreg asszony azt találta „ártatlanul“ megjegyezni az ebédnél e napon, hogy a boldogult kapitány sokkal kevesebb komédiát csinált volna egy kis gyomorbajból. De ő bezzeg nem volt gyomorbajos. A draganyos kapitányok egészen más bajokban szoktak meghalni.

Ez a megjegyzés nem volt egészen ártatlan, mert a Mihály ur hatalmának éppen a gyökereit támadta meg. S különben is rátotta volt előtte; a többiek előtt megzöldpaszuly, egykori felejthetetlen kedvence.

Mihály ur tehát fogta a rátottás tálat és ugy teremtette ki az udvarra, hogy egy nagy rátotta-legyező lett belőle a kövezeten, azután akkorát ütött az öklével az asztalra, hogy felborult a vizes karafina és azt mondotta, hogy éppen jó, hogy alkalmat ad neki az anyósa a szólásra. Mert már régen akar beszélni: „Mindenkinek jogában áll ott lakni, orditotta, a hol neki tetszik; és ha nem tetszik ott lakni, a hol van, hát jogában áll ott lakni, a hol tetszik! És hogy a fene egye meg a kapitányt. És a ki neki többet azt a draganyost emliti, széjjelvágja, ha asszony, ha nem asszony.

A rokonszenves öreg hölgy nem volt éppen gyönge idegzetü, mert hiszen remegésben tudta volt tartani az egykori kapitányt is, de csak kiejtette a kezéből a kanalat és beleájult a tányérba, a zöld paszulyban és e naptól kezdve oda lett hatalma.

Igy nyomta el Nyirő ur az anyósát is.

Engem a bukott nagyság látása mindig bizonyos melancholiával tölt el. És én itt ezennel busan emelem fel ez elnyomott anyós érdekében a részvét zászlaját és könnyes szemekkel rázom meg a fejem felett. A társadalom jobbjainak rokonszenve ön mellett van; legyen nyugodt és bizzék a jövendőben!

Nincs az a jó, a minek egyszer vége ne lenne. Nyirő ur körülbelül másfél esztendő mulva megdöbbenéssel vette észre, hogy baja veszedelmesen kezd elmulni. Azonban jónak látta bölcsen eltitkolni e szerencsétlen fordulatot és tovább is csak rátottával táplálkozni, bár annyira gyülölte már a rátottát, hogy ha tyukot látott, hát vak dühbe borult és csikorgatta a fogait a szájában.

És igy tovább is ugy szerepelt a házban meg a társadalomban, mint a kinek veszedelmes gyomorbaja és hatalma van.

Egy év mulva maga is elhitte, hogy megujult és tovább tart a betegsége.

És igy a mig otthon megtartotta a zsarnoki hatalmat, a társadalom köztudatában lassankint martyrnak tolakodott fel. A képe állandóan savanyu volt és az látszott rajta, hogy ő tudja a végét.

A pénzügyigazgatónak is elmondotta, a mikor egyszer a pénztárt vizsgálta, hogy van neki egy gyomorbaja. Mutatta, hogy hol. Ez a gyomorbaj az orvosok véleménye szerint, a melyet neki nem mondanak el, mert eltitkolják, mivel feljebb fog haladni, a mig a szivére jut és ekkor őt meg fogja

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

Lengyel: Ilyen visszaélés még nem történt. Elszedik a pénzünket és nem kapunk semmit.

Elnök: Lengyelt ujra rendreutasitja.

Lengyel: Csak tessék.

Elnök figyelmezteti, hogy gondolja meg, a magyar képviselőházban ül. (Nagy zaj a baloldalon.)

Pozsgay Miklós: Majd mi is igy beszélünk!

Lengyel Zoltán: Nincs joga önnek igy beszélni.

Elnök: Nincs joga az elnökkel disputálni.

Rákosi Viktor: De van joga.

Elnök: Rákosi Viktort rendreutasitja.

Rákosi: Köszönöm.

Kammerer Ernő ajánlja a javaslat elfogadást. A szélsőbalon gunyos taps, a jobboldalon helyeslés.

Endrey Gyula: Gazság az a javaslat. (Éljenzés, taps a szélsőbalon.)

Tisza István gr. miniszterelnök: Ha analizáljuk a kérdést, kimutatható, hogy a civillista emelése absolute nem arra kell, hogy őfelsége háztartásának fényüzését emelje. Mindenki tudja, hogy kevesebb igényü ember, mint őfelsége, aki minden idejét népe boldogitására forditja, nincs. (Éljenzés a jobboldalon.)

Pozsgay: Akkor minek, kinek emeljük a civillistát?

Tisza: István gr.: Hanem igenis a személyzet ellátása, fenntartása tette az emelést szükségessé. Azonkivül a budai palota fenntartása. A szinházak szubvenciója. A felállitandó darabont-testőrség. Ezekre a célakra fog forditatni a két millió 40 százaléka. Elismeri, hogy igen jelentékeny közgazdasági hátrányunk van abból, hogy a költség tulnyomó részét nem magyar földön költik el. Elismeri, hogy minden magyar embernek jól esnék, ha ő felsége külön magyar udvartartást rendezne be. De törvényeink ugy intézkednek, hogy ő felsége maga intézkedik udvartartásának rendezésénél és csakis közjogi funkcióknál követeli meg a magyar jelleg kidomboritását. Ő nem látja azt főfontosságu dolognak, hogy 2 fél szolgaszemélyzete legyen ő felségének, hanem, hogy mikor Budapestre jön, haza jöjjön s itthon érezze magát. (Élénk tetszés, taps a jobboldalon: Erre csak most, a budai várpalota kiépitése lehet alkalom. Hogy az udvar minél több időt töltsön minálunk ahoz szükséges, hogy a társadalom is ugy alakuljon ki, hogy az rokonszenves vonzerőt gyakoroljon az udvarra. Ajánlja a költségvetést elfogadásra.

Rákosi Viktor csodálkozik, hogy a miniszterelnök felszólalt, holott más alkalommal ugy csinált, hogy megvárta a csapatok felvonulását, azokat megrohanta, eltiporta és megmentette az udvart, a melyet semmi veszedelem nem fenyegetett. Ő csak azt szavazza meg, amit lát. Magyar udvartartás nincs, nem is szavaz meg egy krajcárt sem másnak. (Zajos helyeslés, taps a [illegible]) A [illegible] elött meghódzett egy vasutast:

— Hát maguk nincsenek megelégedve a fizetésükkel?

Azt felelte:

— Hogy volnánk megelégedve, mikor a király sincs megelégedve a fizetésével. (Derültség.)

Amilyen örömmel és büszkén szavazná meg a civillista felemelését egy magyar dinasztiának és egy szegény dinasztiának. Épen olyan fájdalommal tagadja meg a civillista fölemelését egy nem magyar és egy gazdag dinasztiától. (Taps a baloldalon.) Megemlékszik Rákóczi hazahozataláról, a mely nemes királyi elhatározás volt, csakis a mi ostoba és hazug viszonyaink közt volt lehetséges az, hogy Rákóczi hamvainak hazaszállitása s az őt hazaárulónak bélyegző törvény eltörlése századokon át elmaradt. (Tetszés a baloldalon.) Rákóczi mintaképe lehet a világ összes fejedelmeinek. Az ő hamvainak hazaszállitására a nemzet leghőbb vágya teljesitését jelenti. De ezt nem volna szabad üzletileg kihasználni.

Tisza István gróf (magából kikelve, székéből felugorva): Ez rágalom!

Felkiáltások a baloldalon: Ez igaz, ugy van!

Felkiáltások a baloldalon: Hogy mer ilyet a királyra mondani?

Rákosi Viktor (harsányan): Nemcsak a magam, hanem pártom és az egész nemzet nevében visszautasitom szavaimnak ilyetén magyarázását. Ön nem értette meg szavaimat.

Tisza István gróf: Az már más!

Rákosi Viktor beszédje további folyamán hivatkozik a királynak szavaira, a ki azt mondotta, hogy 67 óta nem világositották őtet fel a nemzet kivánsága felől, ami szomoru világot vet a király körül levő szolgaiaskodásra és üdvaronckodásra. Ennek a ködös légkörnek a király körül szét kell oszlania, meg kell nekünk mondanunk az igazságot (felkiáltások a baloldalon: Hol vannak a királyi miniszterek?)

Egy hang: Csak a horvát miniszter van itt, a ki inspekciót tart.

Endrey Gyula: Az csak horvát királyi miniszter!

Rákosi Viktor: A tuloldalon nagyon kevesen vannak jelen. Majd ott lesznek a szabadelvüpártiak, ha szavazniok kell (tetszés és derültség a baloldalon). Ezután mérlegeli azt a kérdést, szükséges-e a civillistát felemelni? Fölolvassa egy bécsi városi képviselőnek a kegyencgazdálkodásról szóló határozatát, a mely a bécsi udvarról szól. A röpirat megjelenése után megválasztották képviselővé.

Hock János: Azért irta!

Rákosi Viktor a röpiratból kivonatot olvas fel, melyben a szerző elmondja, hogy ez az udvaroncpolttika, ez a szertartásos politika juttatta tönkre a Bourbon és a spanyol uralkodók vagyonát is. Európában minden más államban leszámoltak már a spanyol szertartással, csak az ausztriai nem. A királyi herceg neveléséről is szól a röpirat. Ezeknek nevelése, mint a szerző Sternberg Adelberg gróf — a ki maga is katonatiszt volt — irja, kizárólag katonai és lelkökbe oltják, hogy a polgár nem is olyan ember, mint ők. Nekünk magyaroknak semmi közünk a királyi hercegekhez, nyelvünket nem beszélik, nem ösmerik. A király Budapestre kirándulásokat tesz. Mivel a király Bécsben lakik, az udvar kilencfized része ott lakik, a külföldi fejedelmek Bécsben látogatják meg. Egy-egy ilyen fejedelmi látogatás majdnem annyi haszonnal jár Bécsnek, mint amit a civillista emelésére kérnek.

A budai várpalota épitésére érdekes adatokat hoz fel. Bánffy keresztülvitte, hogy a palota épitésére 10.000.000 kamat nélküli kölcsönt adott az állam. Ezt a civillistából 330.000 torintos törlesztéssel fizetik vissza, de ennek a 10.000.000-nak 4 százalékos kamatja 400.000 forinton felül van, tehát ez a palota a magyar államé,

Ulay Lajos: Soha az a 10,000.000 nem volt beirva a költségvetésbe.

Rákosi Viktor: Ezenfelül amit minálunk elköltöttünk évenként az udvar egy millió koronát. És adunk hat milliót. Micsoda jogon kérnek tőlünk akkor civillista felemelést. Különböző udvarok civillistáját felsorolja, ezek közöt a legnagyobb a Habsburgoké. Kérdi a miniszterelnököt a civillistából a főhercegek is részesülnek-e? Ha igen, ideje volna, hogy megszabaduljunk az osztrák főhercegek eltartásától, akik Magyarországon sohasem járnak. Igy bánnak a nemzettel, s akkor jön egy idő, mikor egy klopi hadiparancscsal mintegy lovagló korbácscsal arcul ütik a nemzetet. Ez a seb sokáig fog fájni és nem vigasztal meg bennünket sem a 450 millió hadügyi költség, sem a civillista fölemelése. Mikor a miniszterelnök ajkain megjelenik a nagyhatalmi frázis, akkor eszébe jut neki mindig az a hires kép, amelyet Stuck müncheni festő a müncheni kiállitáson kiállitott. Ez: a háboru képe. Elesett holttesteken át robog el egy alak, kegyetlen hideg arccal. Igy megy a miniszterelnök is a nagyhatalmi mánia után. (Zajos taps.) Végül követeli, hogy a király önálló magyar udvartartást létesitsen, addig pedig meg nem szavazza a költségvetést.

Elnök az ülést 5 percre felfüggeszti.

Apponyi Albert nagyhatással beszélt ezután és inditványozta a civillistának a napirendről való levételét.

Tisza István beszédének félreértett szavait igazitotta helyre.

Ezután szavaztak a felett, hogy civillista tárgyalásának idejére az ülések ideje egy órával meghosszabbittassék. A többség hozzájárult az inditványhoz, mire az ülés véget ért.

A civillista.

(L) Két országban is folyik jelenleg a szóvita a civillista körül. Nálunk és Olaszországban. A különbség csak az, hogy még az olasz király fizetése leszállitását kivánja, addig királyunk részére kormányunk fizetés emelést igyekszik kieszközölni. Olaszország népe tehát elismeréssel láthatja királyának gondoskodását és méltánylását, mig nálunk kormányunknak ezzel az ujabb erőszakos javaslatával megint sikerült az általános elkeseredést a bécsi udvarral szemben jó néhány fokkal felemelni. Mintha nekünk már csak az volna szerencsétlen végzetünk, hogy nemzetünk és királya között mindig egy-egy ujabb ür vágja ketté a kölcsönös szeretetnek az útját.

Bátran kérdezheti a közvélemény. — Ugyan mi indokolja a civillista felemelését? Gazdagabb tán az olasz uralkodó, királyunknál? Nem. Sőt köztudomásu, hogy mig az olasz király éppenséggel nem valami nagyértékü birtoknak a tulajdonosa, addig királyunk száz meg száz millió értékü rengeteg birtoknak az ura. Ugy, hogy királyunk dusgazdagságával az orosz uralkodót vagyonilag nyomon követi. Köztudomásu az is, hogy az eddigi civillista összege jóval kétszerese az olasz király fizetésének.

Mi indokolja tehát a civillista emelését? És éppen most! Mikor a kormány erőszakossága okozta obstrukció közgazdaságilag sulyos válságba kergette ezt az agyonzaklatott országot; mikor nyomorgó tisztviselőinket fizetés helyett a hadsereg igénybevételével kényszeritette a kormány a további munkálkodásra és végül most, mikor az általános gyenge termés amugy is hozzájárul nyomoruságunk fokozásához. Miből fizessen hát ez a roskadozó nép ujabb milliókat és főleg miért?

A legelemibb jogainkat is csak kétségbeejtő erőfeszitéssel kényszerithetjük ki az osztrák udvartól. Hiszen ott vannak például a mult évi nemzeti követelmények. Nem áldozatot kivántunk azzal a kérésünkkel Bécstől hanem csak jogot, törvényt és igazságot. S mi volt a felelet? A chlopii hadparancs! — Értésünkre atdák, nekünk mi kivánni valónk sem lehet, mert mi a »nagyhatalomnak« csak egyik ágazata vagyunk. Pedig haj, ha ez az ágazat egyszer a sok szipolyozástól elválik a »törzstől« ugyancsak gyengén fog kinézni a »Grossmacht«. Ám jól van. Tartomány vagyunk. Fájdalom kormányaink szerencsétlen politikája következtében erre a lealacsonyitó jelzésre rászolgáltunk, viseljük is tehát ezt is oly birkatürelemmel, mint kormányaink többi erőszakosságait is.

De akkor ne éleszszék ezt az elfojtott elkeseredésünket azzal, hogy a mikor teherviselésről van szó, akkor Bécs nagyon is sulyt fektet arra, hogy mi a „Gesanuntreichban“ igenis erős faktor vagyunk. Ne fizettessék meg velünk azt a fegyvert is, melyet oly szivesen keblünknek szegeznek. Ne követeljék tőlünk, hogy a mi zsirunkon erőt gyüjtsön Ausztria, támadási képességének erősbitésére. — Ne osztogassanak nekünk pofonokat a jobb kézzel, hogy a ballal utolsó filliérünket is kizsebeljék. Ennyi a megjegyzésünk az ügy meritoriumára.

Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk azt sem, hogy Tisza ezzel a javaslattal nyilván utját akarja egyengetni Bécsbe, hogy a hatalmat a maga részére jó időre biztositsa. Ez az ok egymaga éppenséggel elegendő volna arra, hogy ezt a javaslatol a lehető legnagyobb bizalmatlansággal fogadjuk. És ha Tiszának az izlése megengedte azt, hogy a korona tekintélyét felhasználja ösző céljaira és ha a korona nem jutott még Tisza alattomos szándékának nyitjára, ugy az ellenzéknek kötelessége megadni erre a kérésre a máltó feleletet, mely csak az lehet, hogy: Nem adjuk meg!

Ez lehet csak a feleletünk Tisza alakoskodására, no meg a — chlopii hadparancsra....

Itélet

a rákosi vasutasok bünpörében.

— Express tudósitás. —

Két nappal ezelőtt dr. Oláh András elnök azzal rekesztette a rákosi vasutasok bünpörében a főtárgyalást, hogy az itéletet ma délelőtt tiz órakor hirdeti ki, azonban elmult már fél tizenegy és a biróság még mindig az itélet megszerkesztésével volt elfoglalva.

Tizenegy óra felé járt az idő, mikor az itélőtanács tagjai megjelentek az esküdtszéki teremben és Oláh András elnök, miután konstatálta, hogy az érdekelt felek valamennyien megjelentek, kihirdette azt, a mely a következő:

Ő felsége a király nevében! A budapesti büntetőtörvényszék hivatalos hatalommal való visszaélés és közveszélyü cselekmény büntettével vádolt Balázs János és társai elleni bünügyben a megtartott főtárgyalás és a perbeszédek meghallgatása után

itélt:

A büntetőtörvényszék Bohus Pázmánt és Tóth Pált bünösnek találja a magánosok elleni erőszak büntette helyett a 92. §. alkalmazásával annak vétségében és ezért az enyhitő körülmények figyelembe vételével 2—2 havi fogházra itéli, amelyből Bohusnak és Pázmánnak a vizsgálati fogság által 46—46 napot kitöltöttnek vesz. A többi vádlottak közül őtőt a vád és következményeinek terha alól fölmenti a királyi törvényszék, hét vádlottal szemben pedig az eljárást megszünteti.

Elrendeli a biróság, hogy az összes büniratok a magyar királyi államrendőrséghez áttétessenek.

Indokok:

A biróság először a 175. §-sal foglalkozott. E szerint, ha valamely csoport nyilt helyen személyek ellen erőszakot követ el, három évig terjedhető börtönnel büntethető.

A biróság tényként megállapitotta, hogy április 19 én este a megérkezett személyvonatot több száz főre rugó csoport a vonatnak továbbmenetelét erőszakosan megakadályozta olyformán, hogy elállották az uttestet, körülvették a mozdonyt, szétkapcsolták a vonatot és kiereszttették a levegőt a fékekből. Ez az eljárás csakugyan magánosok elleni erőszak. A törvény nem tesz kivételt, hogy a vagyon állami, vagy magánvagyon. A tömeg tehát a cselekményt elkövette.

Most az volt vizsgálandó, vajjon a vádlottak a tömeg cselekedetében részt vettek-e, vagy sem. A törvényszék a jelenlétben még nem lát cselekedetett, ellenben az elitélt 3 vádlottal szemben bizonyitottnak látja, hogy a tömegben jelen voltak és agressziv részt vettek az erőszakban. Igy Bohus a mozdony elé állva elkiáltotta magát, hogy mindnyájan egyért! Ezzel a tömeget izgatta. Bohus ugyan ezt tagadta, tanura hivatkozott, hogy nem is volt a mozdony közelében, Bodrog Imre tanu tényleg bizonyitotta is, hogy 8 órakor az indóháztól jó messzire beszélt Bohussal, azonban a mozdony megállitás 8 óra 15 perckor történt, tehát ekkor már ott lehetett és használhatta azt a kifejezést, amit Hiss rendőrellenőr eskü alatt vallott.

Pázmány maga is beismerte, hogy kiváncsiságból a tömeg közé ment. Kiss rendőr szerint azonban nem csak ott volt, hanem folytonosan a mozdony előtt futkosva, meggátolta a továbbmenetelt és közben azt a kifejezést használta, hogy nem engedünk! Ez a viselkedés, ugrálás és kifejezés elegendő a bünösség megállapitásához.

Tóth Pál vádlott ellen kétségtelenül megállapitották, hogy a kritikus időben jelen volt a pályaudvaron. Tóth tagad, de Vukov állomásfőnök maga eskü alatt vallotta, hogy látta, a mint Tóth egy lámpát el akart oltani és csak akkor tért el szándékától, mikor Vukov letartóztatással fenyegette, másrészt Kiss rendőr látta, hogy Tóth el is oltott egy lámpát.

Enyhitő körülmények.

Mindezek alapján a biróság bünösnek találta mind a hármat, a biróság tekintetbe vette azonban a hangulatot, a mely az egész tömeghen uralkodott, azt, hogy kár nem történt, hogy a tömegből csak ők nem menekültek és hatósági felszólitásra nyomban engedelmeskedtek, végül, mert a tulnyomó enyhitő körülmény mellett sulyositót nem látott, alkalmazta a 92. szakaszt és büntett helyett vétséget állapitott meg.

A többi vádlottat azért mentette fel a biróság, mert nem látta beigazolva, hogy a tömeg cselekedetében agressziv részt vettek volna.

Közhivatalnokok-e vasutasok?

A vádlottakra nézve általánosságban megállapitotta a biróság, hogy nem tekinthetők közhivatalnokoknak, mert nem teljesitenek közhivatalnoki funkciót. — Hivatali kötelességöket meg kellett volna tagadni, hogy a biróság megállapitsa a kötelességszegést, azonban a biróság ezt sem állapithatta meg.

A törvényszék a vádlottak egy részét már azért is fölmentette, mert habár a rendőrség előtt beismerésben voltak, ezt a főtárgyaláson visszavonták és ez annál fontosabb, mert nem csak ők, hanem az eskü alatt kihallgatott tanuk is azt mondották, hogy a jegyzőkönyvbe hamis adatok kerültek, sőt olyanok is, a melyek az ő határozott akaratuk ellenére került oda. Igy hát a biróság a vádlottak beismerésének visszavonását indokoltnak vette.

Hogy a hivatalos hatalommal való visszaélést a vádlottak el nem követték, arra elegendő bizonyitékot [illegible] voltak annak tudatában, hogy közhivatalnokok, tehát mint ilyenek nem is követhettek tudatosan büncselekményt.

Az iratokat azért teszi át a biróság a rendőrséghez, hogy a Bécsi kapitány ellen elhangzott vádak tisztáztassanak.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, julius 10.

Régi recept, uj recept.

Irta: *Szende Arisztid.*

(Külföldi nagy hidegvizgyógyintézet. A parkban két nagy szalmakosárszék egyikében elegáns fiatal asszony, a másikában 29 év körüli rendkivül jól öltözött fiatal ur ül. Alkonyodik. A hatalmas pálmák, mint nagy fekete emberi kezek nyulnak a pirosló égbolt felé. Különös délszaki virágokból készitett guirlandok között szeliditett páva sétál. A fiatal asszony átteszi jobb lábát a balra, mi a szalmakosárszék tetemes recsegésével jár — s felel a fiatal urnak.)

A fiatal asszony: Látja kedves barátom, itt hibázta el a dolgot. — Mi összekerültünk itt ebben az intézetben s többékevésbé egymásra szorulunk társadalmilag. Ha esetleg más hasznát nem is vesszük egymásnak, legalább annyit mégis, hogy például a table d'hóte-nál megkérjük magukat, nyujtsák ide a kissé távolabb álló vizesüveget. Önök urak azonban az ily jelentéktelen kérésből már reményeket szőnek s ha magukról csak annyi udvariasságot teszünk föl, hogy nem utasitják vissza ezt a kérésünket, maguk már kacérságot, táncra való felszólitást sejtenek benne. Én szivesen megbocsátom maguknak ezt a tulajdonságukat, mert ennek hiuság, az ellenállhatatlanságnak ez a képzelt tudata bennünk nőkben épugy megvan, de talán több joggal. Amikor mi nők érdeklődünk valaki iránt s ugylehet az illető észre sem vesz bennünket, (képzelje, ily udvariatlan emberek is vannak!) csinálhat az illető férfi a mit akar, minden mozdulatát a mi figyelmünk felhivása céljából történtnek gondoljuk. Ha gyakran jár oly helyekre, kioszkba, étterembe, társaságba, a hol mi is ott szoktunk lenni, azt mondjuk: ezt én miattam teszi. Ha elmarad egy időre, azt mondjuk magunkban: ezt én miattam teszi. Ha odasem tekintve elmegy mellettünk, azt mondjuk: észrevett, *tehát* nem néz ide. Ha azonban oda néz, azt mondjuk: észrevett, *tehát* ide néz.

A fiatal ur: Bocsánat asszonyom, eltér a tárgytól.

A fiatal asszony- Ne türelmetlenkedjék barátom, mindjárt célnál leszünk. Szóval, — ön néhány perccel ezelőtt gyönyörü szerelmi vallomást rögtönzött. De sajnos a régi recept szerint.

Egyáltalán sajátságos tulajdonságuk maguknak férfiaknak, hogyha leányt akarnak meghóditani, vesznek maguknak legalább annyi fáradságot, hogy igyekeznek néhány (nemde udvarias vagyok?) jótulajdonságukat kiemelni, mondjuk csalétek gyanánt, vagy, ha jó lélekismerők, (ugyan hányan vannak a dicső férfiai nemben?) kifürkészni igyekeznek a lány hajlandóságait, helyesebben: gyöngeségeit. (Mondhatom a lánylélek hajlandóságai a férfiak iránt, — mindmegannyi megbocsáthatatlan gyöngeség.)

A fiatal ur: Engedelmet, talán mégis tulozni kegyeskedik.

A fiatal asszony. Bocsánat, ezt boldogult leányomtól tudom. Folytassuk azonban. Szóval — igy viselkednek a lányokkal szemben. Minket, asszonyokat már degradálnak. Nem is tartják érdemesnek, hogy előnyös tulajdonságaikat bemutassák, vagy a hajlandóságaink iránt érdeklődjenek haditerv készitése céljából, hanem untig elegendőnek tartják a győzelemre, ha a meghóditásra kiszemelt asszony férjét lepiszkolják. Elmondják mindennek a világon, csufnak, ridegnek, önzőnek (oh, oh!) s teljesen érdemetlennek a szeretetünkre.

Az én férjem most otthon, néhány ezer kilóméternyire mitőlünk, én érettem s a gyerekemért robotol a gyárában. Megszerzi azt a rettentő sok pénzt, mely az én fürdőzéseimre s az ékszereimre szükséges. (Ez a fülbevaló itt a fülemben például oly szép, hogy mindenki hamisnak tartja, azért kérdezetlenül is megmondom mindenkinek, hogy 30,000 frankba került.) Igen tisztességes ember az uram. Igaz, hogy korlátolt egy kissé s egy kissé tudatlan a szegényke. — Fogalma nincs — érti — homályos sejtelme sincs, mi él az én lelkemben. Annyi könyvet még kirakatban sem látott, a mennyit én igaz gyönyörüséggel áttanulmányoztam. Azokról a lelki emóciókról, melyeket mind magunk átéltünk, mind mások lelkében megéreztünk vagy megsejtettünk, nem is tudja, hogy léteznek. De hát szövetgyárosnak, ki háromezer munkással dolgozik, mindezekre nincs is szüksége voltaképen. S elismeri az én szellemi fölényemet. Szent tisztelettel néz reám, s ugy tart a házában, mint a pogány az ő istenségét s ugy diszit fel drágasággal, ékességgel, mint a pogány az ő istenszobrát. Bocsánat az indiskrécióért, reggel a magas cipőimet oly szent áhitattal gombolja be, mint a milyennel a pogány pap, vagy nem tudom én kicsoda, az ő fetisét szolgálja. Ez az ember teszi azonban lehetővé, hogy én a divatos ruháimat elsőrangu párisi céggel csináltathatom, hogy télen Monte-Carloban szórakozhatom végig a fárasztó szezont s ezeket a fáradalmakat valamelyik északtengeri fürdőn pihentem ki. Én tehát az uramnak rengeteg hálával tartozom. Ez a legkevesebb. S mit tesz maga?

Az én szegény uramat lerántja a sárga földig, nem hagy rajta egy csipetnyi jót s mikor elkészült a rombolo munkájával, elibém tartja szegényt, mint egy [illegible] tató áldási [illegible]. Uram, barátom, maga nagyon rossz psychologus! Miért nem dicsérte fel az uramat? Miért nem találta ki rajta a földkerekség legnagyszerübb tulajdonságait? Miért nem csinált belőle egy modern Istent? Mi bűk mindenkor s mindenért áldozatot szeretünk hozni.

Minél nagyobb az áldozat, annál értékesebb az elkövetett cselekedetünk. S nemde, csak értékes cselekedetekért érdemes áldozatot hozni? Ugyan mutassa meg nekem azt a telivér asszonyt, a ki a pupák férjét megcsalja s még büszke volna rá? Ez majdnem megszégyenitő! De a félisteneket? Akkor talán. Qui sait?

(A fiatal asszony felemelkedik helyéről s bájos mosolylyal kezet nyujt a fiatal urnak s felmegy az intézet felé. A fiatal ur szintén feláll s mélyen meghajtja magát. Ekközben valami csillogót vesz észre a földön. Lehajol érte s látja, hogy az értéktelen kavics, feldobja a levegőbe s nézi, hová esik. Aztán egykedvüen megnézi az óráját s elmegy a másik oldalon.)

— **Hátralékos előfizetőinket kérjük, szivesked jenek az előfizetési diljakat beküldeni, hogy az „Ujság“ tovább küldése fönakadást ne szenvedjen.**

Fürdőre utazó előfizetőinknek az „Ujság“-ot pontosan utána küldjük, azonban a cim pontos beküldését kérjük.

— (**A szerkesztőségből.**) Dr. *Papp* József lapunk főszerkesztője, hosszabb tartózkodásra Borszékre utazott.

— (**Az Eke ülése.**) Az E. K. E. központi választmánya ma, vasárnap déli 12 órakor ülést tart. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. Mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Brassói osztály költségelőirányzata. 5. Szent-Anna tói menedékház ügye. 6. Muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének átirata. 7. Folyó ügyek. 8. Inditványok.

— (**A polgármester szabadságon.**) Szvacsina Géza kir. tanácsos, *polgármester* e hó 13-án hat heti szabadságra Rohics-Sauerbrunn stájerországi fürdőhelyre utazik.

— (**A közigazgatási bizottság**) e hó 11-én, hétfőn délután fél 4 órakor tartja meg julius havi rendes közgyülését Szvacsina Géza kir. tan., *polgármester* elnöklete alatt.

— (**Meghivó.**) Kolozsvár város közmunkabizottsága f. hó 12-én, kedden délután 3 órakor a városház tanácstermében gyülést tart. A gyülés tárgysorozata. 1. Előterjesztés a Sip- és Rigó-utca szabályozása tárgyában. 2. Mérnöki hivatal jelentése a Petőfi és Egyetem-u, sarkán levő épület fedelének kijavitása tárgyában. 3. Mérnöki

ölni. Mert ez olyan gyomorbaj, jegyezte meg szomoru mosolylyal, hogy szivbaj lesz belőle. Csak idő kérdése.

— Mellékesen jegyzem meg, hogy ekkor még elég távol volt a dolog a Nyirő ur szivétől.

Aztán néhány mellékmondattal azt is sejtette a pénzügyigazgatóval, hogy a bajt a hivatalban kapta, természetesen, miközben szorgalmasan szedte az adót.

A pénzügyigazgató lágy szivü ember volt.

Egy félév mulva e vallomás után a Nyirő ur mellén egy érdemrend ragyogott, a melyet a pénzügyminiszter eszközölt ki az ő önfeláldozó hivatalnoka számára. Nyirő ur savanyu, de boldog mosolylyal tüzte fel a mellére. Ő másként nem tudott már mosolyogni. Mindenki szerencsét kivánt hozzá.

Otthon az elnyomott anyós azonban azt mondotta a szintén elnyomott szakácsnénak, hogy bizonyos katonatisztek is kaphattak volna ordót, de azt bizonyosan nem gyomorbajjal szerezték volna. Azonban ezt Nyirő ur nem hallotta. De nem is lett volna tanácsos, hogy hallja.

Ebben az időben történt, hogy a kaszinónak eltört az u. n. „központi csillárja« és hogy meg lehessen igazitatni, a választmány jótékonycélu tánczmulatságot rendezett.

Ott Mihály ur is megjelent az ordójával és az egész családjával. Csak az anyósa maradt otthon, mert ez a szegény elnyomott lélek épen elutazni készült.

(Vége köv.)

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

hivatal jelentése a városi sörház telkén levő istálló fedelének kijavitása tárgyában. 4. A városi főkapitányság jelentése Goldner Lefkovics épitése tárgyában.

— **(Gyászrovat.)** Farkas József kolozsvári mészárosmester e hó 8-án, életének 72-ik évében Kolozsvárt meghalt. Ma délután 4 órakor temetik Dézma-utca 2. sz. alatt levő lakásáról.

— **(Fölvétel a Tanitók Házába.)** Mint már jeleztük, a tanitók kolozsvári Hunyadi-téri házának ünnepélyes megnyitása szeptember második felében lesz. Az Eötvös-alap választmánya nehány nappal ezelőtt ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a növendékek fölvétele tárgyában augusztus hó 25-én tartandó közgyülésén fog határozni. Az intézet, miként a fővárosi Tanitók Háza, 120 bennlakó főiskolai növendékre van berendezve. A megnyitó ünnepélylyel egy időben tartja az Eötvös-alap, a kolozsmegyei tanitóegyesület és a magyar tanitók országos bizottsága gyülését Kolozsvárt.

— **(Nyomdászok nyári mulatsága.)** A kolozsvári könyvnyomdászok julius 24-én, vasárnap, kedvezőtlen idő esetén a következő vasárnap zártkörü táncvigalmat rendeznek a Herczegovina-mulató helyiségeiben saját könyvtáruk javára. Jegyek a meghivó előmutatása mellett kaphatók Lepage Lajos, Stief Jenő és társa papirkereskedésében, Püspöky Miklós divatüzletében és Nuszbächer Jakab vigalmi pénztárosnál (Ajtai K. Albert nyomdájában) és a mulatság alkalmával a helyszinen. A táncmulatság délután 4 órakor kezdődik és kezdetét ágyulövések fogják jelezni. Fellüfizetéseket köszönettel fogad a rendezőség.

— **(Esküvő.)** Balázstelki Veszprémy Antal, nagysármási (Kolozsvármegyei) főszolgabiró a napokban tartotta esküvőjét Mezőbándon, (M.-Tordavármegyében) Csikszentmihályi id. Sándor Pál nagybirtokosnak, (a belügyi államtitkár nagybátyjának) és cserneki Dessewffy Józefának bájos és hazias leányával: Józéfával.

— **(Ezüst lakodalom és esküvő.)** A következő értesitést vettük: Magyarcsesztvei és csegezi Csongvay Lajos és neje Hajós Réza örömmel tudatják leányuknak Csongvay Klárikának Bella András és neje Országh Juliánna fiával dr. Bella Edével folyó évi julius 9-én Marosvásárhelyt a szülői háznál tartott házassági egybekelését, mely alkalommal tartották a szülők is házasságuk 25. évi ünnepét.

— **(Szünidei tanfolyam.)** Berzeviczi Albert vallás és közoktatásügyi miniszter a kolozsvári áll. tanitónőképezdében a tanitónők számára három hétig tartó tanfolyamot szervezett, melynek célja az, hogy a már végzett tanitónőket a sikeresebb gyakorlati tanitásra képesitse, másrészt pedig, hogy az egyes tantárgyakban ujabban tett fölfedezésekkel és vivmányokkal lehetőleg megismertesse. A tanfolyam élén Heinrich Józsa, a tanitónőképző intézet igazgatója áll; az előadó tanárok pedig a következők: Dr. Kiss Ernő, az unitárius főgymn. tanára magyar történelemből és földrajzból; Versényi György ker. akad. tanár, a kiváló poéta, magyar nyelv- és irodalomból; Bournáz János felsőbb leányiskolai tanár természettanból; Gömöri Sándor tanitóképzőintézeti tanár paedagogiából és Szánthó Jolán tanitónőképző intézeti tanárnő gazdaságtanból. Gyakorlati tanitást tart Belle László és a sölöjd munkában Wilhelm Franciska fogja oktatásban részesiteni a növendékeket. Ezenkivül több kiváló paedagogus igérte meg, hogy a neveléstanból előadásokat fog tartani. A szünidei tanfolyamra eddig 51 tanitónő jelentkezett, kik közül 30-at államköltségen, a többit saját költségükön teljes ellátással három heti időtartamra csekély 20 koronáért vette fel a miniszter. Ezenkivül az utiköltséget is visszatéritik a jelentkezőknek. A miniszterhez napról-napra érkeznek az uj jelentkezések.

— **(Ezüstlakodalom.)** Lélekemelő családi ünnep folyt le tegnap Geréb Márton nyug. gimnáziumi tanár Rákóczi-uti villájában. Házasságának 25-ik évfordulóját ülte meg a köztiszteletben élő kiváló tanár szük családi körben, mely kiterjed a Kozma, Hadházi és Koleszár családokra is. A vendégek őszinte szivből kivánták szerencsét az ezüstlakodalmat ülő boldog házaspárnak.

— **(Nyilvános nyugtázás.)** A következő sorok közlésére kérettünk fel: A bánffyhunyadi állami polgári fiu-, felső leány- és elemi iskolák jómagaviseletü és szorgalmas növendékeinek megjutalmazására, továbbá szegénysorsu tanulóinak segélyezésére az 1903—4. tanévben a következő kegyes adományok folytak be: a) Jutalmazásokra: Barcsay Domokos orsz. képviselő 100 kor., Gyarmathy Zsigmond kir. tanácsos, gond. elnök 20 kor., a Kalotaszegi Takarékpénztár Igazgatósága 60 kor., a bánffy-hunyadi ev. ref. egyház 24 kor., Koleszár Lajosné (igazgatóné), Kolozsvári Lajos kereskedő, Veisz Izsák fakereskedő, Nass József kereskedő, ifj. Pocs Márton földmives 10—10 kor., Pálfi Lajosné, Sáhin Ágnes, Felméri István polg. isk. tanár, Ágh Ferenc máv. hivatalnok 6-6 kor., Pfeifer Zsigmond m. kir. postamester, Tóth István kereskedő 5—5 kor., Gaál Ferencné 4 kor., a Kossuth Lajos-alap kamatjából 10 kor., a Hory Béla alapitvány kamatjából 8 kor., melynek fele a tőkéhez csatoltatott, ez alapitványból az idén adatott először jutalom. A Magyar Földrajzi Intézet r. t. 6 péld. Kolozsmegye kézitérképe. Összesen befolyt 300 kor. készpénz, mely összeg jutalomkönyvek vásárlására fordittatott. Jutalmat nyert 153 tanuló. b) Szegény tanulók segélyezésére: Gyarmathy Zsigáné a „Havasok alján" cimü müve második kiadásának irói dijából 30 kor., dr. Tábor Sándor ügyvéd 20 kor., Gombos Ferencz kolozsvári nyomda-tulajdonos 7 kor., Dóczy Endre plébános, Löb Áron fakereskedő 5—5 kor., a Bánffy-hunyadi Ifjusági Egyesület az 1904. jan. 30-iki táncestélye jövedelméből 20 kor., az Athanaeum r. t. könyvkiadóhivatala 5 péld. tankönyv 17 kor. értékben. Fogadják a nemesszivü jóltevők iskoláink iránt tanusitott meleg érdeklődésüket, kegyes adományaikért az intézetek tantestületei és tanulói nevében hálás köszönetem kifejezését. Koleszár Lajos igazgató.

— **(A fürdés áldozata.)** A brassóvármegyei Kőhalom községben Pollák János kőmüves az Olt folyóba ment fürödni. A folyó sebes árja azonban uszás közben elragadta a szerencsétlent, kinek kiáltásaira későn érkezett a segitség. Nehány percnyi kinos vergődés után alámerült Pollák s valószinüleg a beállott görcs folytán a hullámokban lelte halálát.

— **(Uj méntelep Sepsiszentgyörgyön.)** Tallián Béla földmivelésügyi miniszter Nagy Gábor min. tanácsost Lipcsey kir. főmérnök kiséretében nehány nappal ezelőtt Sepsiszentgyörgyre küldötte ki, egy ott létesitendő uj méntelep kiépitése ügyében. A bizottság gróf Haller János főispán vezetése mellett szemlét tartott az épités céljaira alkalmas helyeken, aztán pedig a vármegyeház tanácstermében ülést tartott, melyen hosszas vita után elhatározták a méntelep épitését államköltségen azon esetre, ha a közönség hajlandó a telep céljaira alkalmas telek átengedésére.

— **(Gyilkos asszony.)** A beszterce—naszódmegyei Pojana—Stampa községben egy Russ Flóra nevü parasztasszony doronggal agyonütötte Vunka Jakab magurakálului embert, mivel pénzét követelte az asszonytól eladott kutyájáért. A szerencsétlen ember az ütéstől széthasadt koponyával terült el a földön. Ilyen állapotban találták őt az esetről nyomban értesitett csendőrök, mialatt a minden emberiességből kivetkőzött asszonyi vadállat a korcsmában vigan járta a táncot. A csendőrség letartóztatta a gyilkos asszonyt; a megsérült embert pedig beszállittatta a községházára. Életbenmaradásához kevés reményt füznek.

---

x **(Tánciskola.)** Jámbor Mihály jeles táncmester az iskolai szünidőn, amikor is a gyermekek tanulással elfoglalva nincsenek, egy olcsó tanfolyamot nyitott, hogy ne keljen téli estéken hidegben sárban a gyermekeket tánciskolában hordozni. Jámbornak ez okos gondolata volt, hogy divatba hozta a gyermekek nyári tanfolyamát, — és hogy sok szülő megtudta érteni ezen tanfolyam előnyeit, bizonyitja az a sok uri gyermek, akiket már ez ideig is beirattak. Iratkozni még mindig lehet, sétatér u. 10. sz.

— **(A „Fiumei Kávébehozatali Társaság)** Virág és Társai" fiumei czég, kolozsvári fiók telepe augusztusba nyilik meg. Az árakat a czég ugyancsak Augusztus havában fogja közzétenni. 3385 2—15

x **Orvosi körökben** már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserüviz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és emlitésre méltó kellemes izénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjünk határozottan Ferencz József keserüvizet.

NYÁRI SZINHÁZ.

Kolozsvár, vasárnap, julius 10-én:

Nótás Kata.

Népszinmü 3 felvonásban.

Kezdete fél 8-kor, vége 10 kor.

Holnap, hétfőn, julius 11-én:

Csókon szerzett vőlegény.

SZINHÁZ.

Heti müsor:

Vasárnap: Nótás Kata.
Hétfőn: Csókon szerzett vőlegény.
Kedd: Fekete gyémántok.
Szerda: A postás fiu és huga.
Csütörtök: Gyöngyi Izsó föllépésével: A sabinnők elrablása.
Péntek: Gyöngyi Izsó föllépésével: Próbaházasság.
Szombat: Gyöngyi Izsó föllépésével: Szinházi képtelenségek.
Vasárnap: Gyöngyi Izsó föllépésével: Goldstein Számi.

---

* **A tegnapi előadás.** Félig telt ház előtt került tegnap szinre Fényes Samu történeti szinműve: Kuruc Feja Dávid. Különös érdekességet kölcsönzött a tegnapi előadásnak kitünő müvésznőnk Tóvölgyi Margitnak a fellépése, ki hosszas betegség után tegnap ragyogtatta ujra müvészetét közönsége előtt. Percekig tartó taps és éljenzés fogadta a müvésznőt a szinpadon és bár fellépésével első pillanatra meglátszottak rajta a nehéz betegségnek nyomai, szinpadi megjelenése azonban teljes egészében ezuttal is mit sem veszitett bájából. Szenvedélyes és emberfölötti erőt igénylő játéka meg éppenséggel nem sejtette velünk, hogy tragikánk heteken keresztül volt ágyhoz kötve. Ráskaynét játszotta ez alkalommal is a müvésznő a nála már megszokott brilliáns szereplésével. Minden jelenetével elementáris erővel magával ragadta a közönséget, mely sürün ismétlődő tapssal ünnepelte a kiváló müvésznőt nyilt szinen is. Szakács Andor (Feja Dávid) szintén remekelt pompás játékával. Derekasan rászolgált a közönség sürü tetszésnyilvánitására. Palotay Piroska (Judit, a felesége) helyes érzéssel juttatta kifejezésre a szerető asszony gyöngéd fáldalmát.

Hegedüs Szerafin (Büske) bájos és érzéses szereplésével, különösen utolsó jelenetében nem egy szemből könnyeket csalt ki. Sikerült estéje volt Tompa Kálmánnak is, ki Gábor, lantos poetikus szerepét játszotta megfelelő müvészettel. A többi szereplők többé-kevésbé jók voltak. (l.)

* **A kolozsvári szinház uj igazgatója.** Egyik helyi lap, melynek szinházi rovata majdnem mindig közderültséget kelt, azzal a szinházi hirrel lepte meg kis számu olvasóit, hogy Janovits Jenő lesz a kolozsvári szinház igazgatója. Illetékes helyről nyert információink szerint, Janovitsnak abszolute semmi kedve sincs otthagyni a szegedi szinházat. Ennélfogva legalább is korai arról beszélni, hogy biztosan Janovits lesz a kolozsvári szinház igazgatója.

* **A hét Slézinger.** A fővárosi városligeti nyári szinházban szenzációs sikert aratott bohózatot a vidéki szinigazgatók közül Megyeri Dezső rendelte meg először s igy a darab már valószinüleg a jövő héten szinre kerül. Megyerin kivül még 25 vidéki szinigazgató szerezte meg a darab előadási jogát.

* **A csókon szerzett vőlegény.** Szigeti József énekes vigjátéka kerül szinre hétfőn, mely alkalommal a darab fő női szerepét Károlyi Leona fogja játszani. Mellette Kassai, Dezséri, Nagy Imre, Szegő, Mészáros, Laczkó Aranka, Gál Janka és Szakácsné játszák a főbb szerepeket.

* **A fekete gyémántok.** Jókai Mór nagyhatásu drámáját elevenitik föl a szintársulat kedden. A drámában Tóvölgyi Margit, Laczkó Aranka, Gál Janka, Hegedüs Szerafin, Szakács, Tompa Mészáros és Kassai vesznek részt.

IRODALOM.

(:) **Értesitők** Az Erdélyi Muzeum-Egylet értesitője Fabinyi Rudolf szerkesztése alatt XXVIII-ik évfolyamában a napokban jelent meg magyar és németre forditott közleményekkel. A tudományos értékkel biró közleményeknek a sorozatát a következőkben közöljük: Futó Mihály: A Hepatica transsilvanica anatomiai, physiologiai és rendszertani viszonyairól. — Dr. Szádeczky Gyula: A nagybáródi rhyolithról, mint a Vlegyásza-Biharhegység eruptivus tömegének É.-i folytatásáról. — Dr. Orient Gyula: Uj bürettatartó. — Orosz Endre: Öslénytani adatok az erdélyi medence területéről. — Jegyzőkönyvi kivonat a szakülésről stb.

A kolozsvári milleniumi elemi fiu- és leányiskola lefolyt évi működéséről Elek Gyula igazgató számol be részletesen. Az értesitő szerint az óvodában a két csoportban 121 gyermek volt beiratkozva. Az iskolában pedig: Az I. fiu osztályban 53, a II dikban 34, a III-dikban 30, a IV-dikben 24 és az V-dikben 17, összesen 154 fiu növendék. Az II leányosztályban 50, a II-dikban 32, a III-dikban 32, a IV-dikben 24 és az V-dikben 12, összesen 139.

A gazdasági ismétlő iskolában jártak az I. fiu osztályban 29, a II-ikban 9, a III-dikban 5. Az első leányosztályban 15, a II-dikban 13 és a III dikban 4, összesen 75 tanuló.

A farkas-utcai kisdedóvo intézet julius hó 10-én délután 3 órakor tartja évzáró ünnepét az ev. ref. főgimnázium tornatermében. Az ez alkalommal kiadott értesitőben Rippné Szenkovits Zelma okl. óvonő az intézet vezetője beszámol a lefolyt tanév történetéről. Az intézetben 22 fiu és 33 leány gyermek volt beiratkozva.

(:) **A vasuti sztrájk története.** A vasuti sztrájk körül valóságos irodalom keletkezett. Most, hogy már visszatért a rend és nyugalom a szárnyaskerék birodalmába, egymásután jelennek meg irodalmi müvek, melyek a sztrájk történetét tárgyalják. Murányi Miklós hirlapiró kollégánk fenti cimü könyve mindenesetre jelentős helyet kér, a vasuti sztrájk irodalmában. A könyv Kacsó Gyula közreműködésével szerkesztetett és hü, részletes képét adja az egész nagyobbszabásu mozgalomnak. Közli a sztrájkbizottság tagjainak arcképét, azonkivül nagyon érdekes fényképfelvételeket közöl a sztrájktanyáról és egyéb a sztrájk érdekesebb mozzanatairól.

Táviratok

Az orosz—japán háboru.

— Legujabb hirek. —

Budapest, julius 9.

A harctérről érkező legujabb értesitések szerint Port-Artur ostromlása oly vehemens erővel és kétségbeesett elszántsággal folyik, hogy minden pillanatban várhatjuk a hatalmas vár elestének hirét, mert a japánok ostromsikere minden kétségen felül áll.

Testvérgyilkosság.

Budapest, julius 9.

Hilbert Gusztáv kir. tanácsos, pénzügyi ig.-helyettesnek csendőrfőhadnagy fia Hilbert Rezső, tegnap egy önfeledt szerencsétlen pillanatban meggyilkolta 12 éves öcscsét, Gusztávot. Hilbert Rezső házsártos természetével sok szomoruságot szerzett szüleinek. Rezső fivére ezért több izben és igy tegnap is szemrehányást tett lelketlen testvérének s avval fenyegette, hogy ha szüleivel szemben tanusitott brutális bánásmodorával nem fog felhagyni, ugy a család kitagadja kötelékéből. A bátyja erre dühtől tajtékozóan fenyegetőzött, hogy le lő mindenkit ki utjában áll. A kis Gusztáv erre közbevágott:

— Sokkal gyávább vagy te, mintsem fegyverhez mernél nyulni!

Erre a bestiális ember fegyverével kétszer rálőtt öcscsére. A kis Gusztáv szivetrázó sikolylyal, hogy: »Jaj anyám, megvagyok löve!« összerogyott.

A szerencsétlen gyilkos végzetes tettének elkövetése után teljes apáthiába esett s miután vizet kért elájult. A vizsgálat még nem deritette ki, vajjon előre megfontoltan, avagy hirtelen fölhevülésében követte el Hilbert Rezső megrendito tettét. A gyilkost nyomban letartóztatták.

A Wampeticsbeli botrány.

Budapest, julius 9.

A verekedés egyik hőse Rónay László már annyira jól érzi magát, hogy ma délelőtt meglátogatta barátját, Fackhot s Rónay elmondta, hogy a főhadnagy két tiszttársának az utján bocsánatot kért tőle a kellemetlen incidensért. Fackh viszont referált az ő ügyének az állásáról. Két kaszinóbeli tagot nevezett meg segédjéül, a kik a főhadnagy tisztjeivel együtt már meg is állapodtak kard és pisztolypárbajban. A párbajt akkor vivják meg, ha Fackh teljesen felgyógyult és elég erősnek érzi magát a kardforgatásra.

REGÉNY.

Az ál-mandarin.

Irta: **Hyan Hans.**
Forditotta: **Jeanette.**

Amerikai—chinai detektiv-regény a jelenkorból.

VIII. (38)

A chinai városrész.

De a többi három nem figyelt ezen tulajdonképpen cseppet sem férfias viselkedésre.

A rendőr lehajolt a holttesthez és anélkül, hogy a már meghidegült testet helyzetéből megmozditotta volna, átkutatá annak zsebeit.

A chinai egy ragadozómadár tekintetével keresgélt a szobában.

Hogy e barbárok közül egyik a másikat megölte, az teljesen közönyös volt előtte.

Azon megvetés és örökös igazságtalanságok által, melylyel az idegenek vele és testvéreivel bántak, tizszer rosszabbat is kiérdemeltek!

Csupán csak az volt érthetetlen előtte, hogy Yen-wang, a halál Istene, a fehér ördögöket, nem ütötte már régen agyon. De talán akad e szobában valami, a mit észrevétlenül elcsenhet és ami aztán pénzzé téve, megkönnyitheti a távoli hazába való visszatérést.

Óvatosan kuszott a chinai a rendőr háta mögött és a nélkül, hogy akár a gondolataiba merült Pretorius Pál, akár a megijedt Reddersen Tom észrevette volna, a falig, hol éles szeme észrevett egy bőrtáskát a földön.

Olyan ügyességgel, mely ez öreg copfosról fel sem tételezhető, felemelé azt és zsebébe csusztatá. Azután éppen oly gyors és ügyesen ismét régi helyén, az ajtóban állt és fekete szemeivel elfogulatlanul bámulá a fiatal németet, kiben észrevehetőleg küzdöttek a különböző indulatok és érzelmek.

Egy borzasztó kétség, mely ténynek látszott, kinzá őt. A mitől magányos óráiban rettegett — valóvá vált, ő pedig hallgatása által bünrészessé lett annak, kit ha kötelességét hiven teljesitette volna, most talán elfogva, a megérdemelt büntetésnek átszolgáltathatta volna.

Az ifju tekintete ismét a véres tetemre tévedt....

Az, egy bünténynyel nem elégedett meg a boldogtalan! Gyilkossá is lett! Pénzsóvárgásból?.... Civódás közben?.... Ki tudná ezt megmondani, midőn annak az egyetlennek az ajka, ki felvilágositást adhatott volna erről, örökre el van némitva.

De szabad volt-e neki, Pretorius Pálnak, ki ezen jelentőségteljes órában, oly hiányosan teljesité kötelességét, továbbra is megbizójának pénzét költeni, hogy következő alkalomkor, ha a véletlen ismét kezére játszaná a gonosztevőt, ismét elszalassza?

Mély sóhajjal összeszedé magát Pretorius Pál és a rendőrhivatalnokhoz fordulva kérdé:

— Ne kutassák legalább át, a helyiséget?

— Itt semmihez sem szabad nyulni, mig a rendőrségi kiküldöttek meg nem érkeznek. Ha egy pillanatig itt marad és főképen ezen sárgabőrü gazembert megfigyeli —

Az öreg chinaira nézett e szavaknál, ki a rendőr tekintete alatt egészen összeroskadt —

— Ugy értesitem a legközelebbi őrt, hogy az állomást értesitse.... és a mentőket is, bár annak ott — a meggyilkoltra mutatott — hiába minden segitség!

Néhány perc mulva kerékknyikorgás tudatá a betegszállitó kocsi érkezését. Egy orvos szállt ki, ki azonban csak a meggyilkoltnak halálát konstatálhatta.

Mialatt a rendőrhivatalnokok a tényállásról jegyzőkönyvet vettek fel, a két fiatalember gondolatokba mélyedt, lehorgasztott fejjel eltávoztak.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. L. Nem pártérdek tétette félre a cikket, hanem a szerkesztőség eddig követett álláspontja, melyhez ragaszkodnunk kell és amelyet ma helyesnek tartunk. Nem kivánjuk, hogy megváltoztassa a meggyőződését, ám a most felvetett kérdésen kivül, annyi más kérdés van most a politikai élet felszinén. hogy a kérdés elmellözésével is lehet azzal foglalkozni.

Felelős szerkesztő:
HERCZEG JENŐ.
Laptulajdonos:
GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉR.

RÓNAI mulató! BIASINI szálloda!

Naponta fényes Varieté Előadás.
Fellépte a teljes különlegességi müsornak.
Előleges jelentés:

Eredeti Japánok!

Hétfőn, 1904. julius 11-én.

The Jamamottos

Japán tüzbüvészek!!

THE FREYER'S az ő zenélő éttermükkel

Apa és fia a csávában
kaczagtató bohózat

Kezdete 8 órakor. **Fentartott helyek.**
Gerő József, művezető. **Rónai János,** szálloda-bérlő igazgató.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy fényképészeti müttermemet előbbi helyén

Wesselényi Miklós-utcza 3. sz. alatt

a mai kor igényeinek megfelelően berendezve ujolag megnyitottam és a legmodernebb gépekkel felszereltem.

Mühelyemben készülnek a legkisebb alaktól a legnagyobb nagyságig, ugy fényes mint matt kivitelü platin képek, aquarell és olaj festmények, nagyitások. Elvállalom házon kivüli csoport, táj- és épületek felvételét. Társas vagy családi képeknél nagy árkedvezmény. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról előre is biztositva, maradok teljes tisztelettel

Csizhegyi Sándor,
3174 23—* fényképész.

Nagy szövetáru raktár.
Moskovits Berta örököseinek saját házában.

Deák Ferencz-utcza 40. szám.

Alólirott, mint a Moskovits Berta örökösök nagy szövetáru raktárának üzletvezetője, tiszteettel értesitem a n. é. közönséget, hogy **a szezon előhaladása miatt, a czég rendkivül olcsó és előnyös bevásárlásokat eszközölt ugy a külföldi, mint a hazai posztógyárakból.**

Ennélfogva Moskovits Berta örököseinek, eddig is jóhirnévnek örvendő **szövetáru raktárában**, minden szinben és minőségben, kitünő **férfi és női** szövetek dus választékban kaphatók. Éppen most érkeztek rendkivül finom izlésü **nyári szövetek a fürdői szezonra. Uraknak és hölgyeknek** egyaránt nagy választék áll rendelkezésükre.

Finom fekete szövetek jutányos áron kaphatók.

Maradék szövetek előnyös bevásárlása folytán. abban a szerencsés helyzetben vagyok. hogy azokat vevőimnek nagyon olcsó árban árusithatom.

A nagyérdemü közönség szives látogatását kéri

Zauderer Salamon,
mint
a Moskovics Berta örökösök üzletvezetője.

2912 96—*

Felhivás a t. tisztviselő urakhoz

kik a tisztviselő-telepen hely megvételre olcsó törlesztéses **pénzkölcsönt** óhajtanak felvenni.

Személykölcsönt kaphat különben is minden nyugdijképes tisztviselő és katonatiszt, kinek évi fix fizetése legalább 1800 kor. Nyugdijasok 1200 kor. nyugdij. Magántisztviselők 1200 kor. fizetéssel, legtöbb esetben kezes nélkül. Minden 1000 korona kölcsön után tőke és kamatban havonta 9 kor. törlesztendő. Minden irányban a legnagyobb diszkréczió biztosittatik.

Előleges kiadás nem szükséges!

Drága kamatu Jelzálog kölcsönök olcsó kamatu 4 százalékos törlesztéses kölcsönökre átkonvertáltatik.

Megkeresésekre válaszbélyeg melléklendő.

Országos földhitel- és személykölcsön intézet, 2844 76—*
Kolozsvár, Király-utca 16.
Értekezni lehet d. u. 3—5 óráig. 2844 8—

Diszokmánnyal kitüntetve!

Bernáth E. Sándor varrógép kerékpár nagy raktára és hangszer-üzlete a m. kir. posta- és táv. szállitója **Kolozsvár**

Összes áruimat havi részletfizetésre is adom és azokért 5 évig felelek. — Szakszerü villamos világitással és metorerőre berendezett mechanikai mühelyemben a **javitásokat** gyorsan és jutányos árban készitem. **Nikkelezéseket**, különféle szinü **emaillirozásokat** saját fürdőmben és kemenczémben állitok elő.

Kerékpárkölcsönző osztályt tartok fenn! **Telefon 412.**

Képes árjegyzéket adok bárkinek!

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca

Megnyilt! Egy forintos áruház! Uj üzlet!

Diszmű-, Játék-, Háztartási- és fényűzési árukból

Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utcza 3. sz. alatt.

Most már 30 fillértől 1 forintig áruk mind kaphatók.

Számos látogatást kérve kiváló tisztelettel **Lakatos József.**

Vidéki megrendelések legpontosabban lesznek kiszolgálva.

Sz.: 741—1904.
vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszéknek 1904. évi 3316. számu végzése következtében dr. Albert Sándor ügyvéd által képviselt Fisch Adolf javára Krémer Ignácz és neje ellen 600 korona s járulékai erejéig 1904. évi márczius hó 22-én foganatositott biztositási végrehajtás utján felül- és lefoglalt és 769 koronára becsült következő ingóságok, ugymint: butor, bor nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a Kolozsvár városi kir. járásbiróság 1904. évi VII. 790/2. számu végzése folytán 600 korona tőkekövetelés, ennek 1904. évi márczius hó 14-ik napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódij és eddig összesen 99 kor. 60 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Kolozsvárt, Honvéd-utca 83. szám alatt alperes lakásán leendő eszközlésére **1904. évi julius hó 11-ik napjának délelőtti fél 10 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1904. évi junius hó 26. napján.

Papp Jenő,
kir. bir. végrehajtó.

3398 1—1

EMKE GYUJTÓ — TEMESVÁRI GYÁRTMÁNY 5% AZ EMKE JAVÁRA — A LEGJOBB GYUJTÓ! A LEGNEPSZERÜBB MAGYAR-GYÁRTMÁNY NAPI GYÁRTÁS: 360000 DOBOZ

Főtéri két emeletes

jelenleg — tiszta — 5%, de fokozható jövedelmü bérház 3374 5—*

előnyös feltételekkel eladó!

Értekezhetni:

GOMBOS ügynökkel Malom-utca 16.

A Nagyszebeni

öldhitelintézet

törlesztéses jelzálog-kölcsönöket ad:

2000 koronától kezdő összegekben, mely kölcsönök készpénzben fizettetnek ki és 4, 4½, 4¾ és 5% kamatláb és ⅓% kezelési dij mellett a tőketörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt, még pedig minden **1000 korona** tőke után fizetendő:

A)

1. 10 évi törlesztésre félévenként	K. 65.04 f.
2. 20 évi „ „	K. 41.75 f.
3. 30 évi „ „	K. 34.79 f.

Legkisebb kölcsön **2000 korona,** kivételesen **1000 koronától** fogva is.

B) 3323 6—*

1. 15 évi törlesztésre félévenként	K. 48.52 f.
2. 25 évi „ „	K. 36.57 f.
3. 35 évi „ „	K. 32.05 f.

Legkisebb kölcsön **5000 korona.**

C)

1. 30 évi törlesztésre félévenként	K. 32.92 f.
2. 40 ½ évi „ „	K. 29.69 f.
3. 50 évi „ „	K. 28.22 f.

Legkisebb kölcsön **10.000 korona.**

D)

1. 50 évi törlesztésre félévenként	K. 26.11 f.

Legkisebb kölcsön **30.000 korona.**

Az öttven évi kölcsönök csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszini szemle után.

Kölcsön folyamodványok az alulirotthoz benyujthatók, ki minden bővebb felvilágositást is készséggel ad.

Erdélyi erdő-faanyag- és bánya-ügynökség.

Gombos Benő Kolozsvár. Malom-utca 16. sz.

Egy próbavásárlás meggyőződtet mindenkit a valódiságról.

Tudja meg mindenki,

hogy

liszt, füszer és tüzifa

nagyban és kicsinyben legjobban és a — **legolcsóbban**

Stern József

bejegyzett czégü **liszt, füszer és tüzifa kereskedőnél** —

Wesselényi Miklós-utcza 12.

szám alatt szerezhető be.

Tüzifa waggon és ölszámra, — valamint felapritva métermázsánként is kapható.

Növényzsir eladási nagy raktár. — Ismét árrusitóknak megfelelő árkedvezmény.

2883 20—30

A legjobb minőségü és mindennemü

enni, befőzni és lekvárnak

0000 való 0000

GYÜMÖLCS

a legolcsóbb napi árban, **utánvét** mellett, **5 klgtól** kezdve kapható:

Ifj. Galvács Lászlónál KECSKEMÉTEN.

3351 24—30

Az egész világból jövő **hálairatok és elismerő levelek** fényes tanubizonyságot tesznek arról, hogy a

Hajós-féle ARADI IBOLYA-CRÉME

3264 14—20

szeplő, májfolt, bibircs, bőrvörösség

és mindennemü arctisztátlanság ellen, feltünő jó és utólérhetlen készitmény, a bőrbe rögtön felszivódik, hatása bámulatbaejtő.

Nappal is használható! • Egy tégely ára 1 kor.

Aradi Ibolya-Créme szappan **70 fillér,** Ibolya hölgypor fehér-, rózsa- és crém szinben 1 doboz **1 kor. 20 fillér,** Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg **1 korona.**

Kapható a készitő és feltalálónál:

Hajós Árpád gyógyszertárában **Aradon** Andrássy-tér 22. sz. (a megyeházzal szemben).

Kapható: **BURGER FRIGYES gyógytárában és drogueriájában Kolozsvárt.**

Figyelmeztetés! A bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készitményeket tessék kérni és elfogadni.

Kajszin és korai őszi baraczk!

Szállitunk 5 kilós kosarakban bérmentve bárhová!

Kajszin baraczk (5 kiló) 2 kor. 20 fillér.
Őszi „ 5 „ 5 „ — „

Nagyobb megrendelésnél árelőny!

8390 6—12 Megrendelhető:

Deutsch Zsiga és Társai

Szabadka, kelebiai és szabadkai csemegeszőlő és gyümölcs — nagytermelőknél.

Hölgyek részére nélkülözhetetlen! — Csodás, gyors hatásu

A női szépség

elérésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb és legbiztosabb a vegytiszta, **sem higanyt, sem ólmot** nem tartalmazó **teljesen ártalmatlan**

FÖLDES-féle

MARGIT-CRÉME

Törvényesen védve.

Ezen **világhirű** arczkenőcs pár nap alatt eltávolit szeplőt, májfoltott, pattanást, bőratkát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehérre, simává és üdévé varázsolja.

Ára: kis tégely 1.— kor., nagy tégely 2.— kor., **Margit hölgypor** 1·20 kor., **Margit szappan** 70 fill., **Margit fogpép (Zahnpasta)** 1.— kor., **Margit arczviz** 1.— kor.

Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készitő:

Földes Kelemen gyógyszerész Arad.

Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és illatszer-üzletben.

Főraktár kolozsvárott:

Burger Frigyes gyógyt., dr. Czetz Dénes, Halász Jenő, dr. Hintz György, Széky Miklós, Tanács József, Wolff János gyógytárakban.

Hamisitók biróilag üldöztetnek. — Legjobb szépitőszer.

I. 3182 9—10

Csodálatos azon eredmény

melyet a t. hölgyek a Balassa-féle valódi angol

UGORKATEJ

használata által elérnek. Nehány nap után eltüntet az arczbőrről szeplőt, pattanást és egyéb bőrbajt, kisimitja a ránczokat és redőket, az arczbőrt fehérré, üdévé és finommá varázsolja a nélkül, hogy a bőrnek ártana. A párisi és bécsi kiállitásokon kitüntetett szer, mely rövidesen nálunk is, mint Angolországban, az összes egyéb szépitőszereket kiszoritja. Üvegje **2 korona,** hozzá valódi angól **ugorkaszappan 1 korona** és **puder 1·20 kor.** Kapható minden gyógyszertárban. Postán szétküldi: **Balassa Kornél gyógyszertára Budapest—Erzsébetfalva.** Főraktár Kolozsvár: **Burger Frigyes** drogueriában, **dr. Hintz György** gyógyszertárában.

3095 22/40

A hires és közkedveltségnek örvendő K.-IMPERI

Répáti savanyuviz

mindig friss töltésben kapható minden füszerkereskedésben és vendéglőben.

Kizárólagos főraktár Kolozsvárt:

Veress Károly Dézma-utca 1. (Telefon 466)

3390 165—*60

Egy jó családból való, VI—VIII. gimnáziumi osztályt végzett ifju

gyógyszerész-gyakornoknak

kedvező feltételek mellett felvétetik

„Védangyal" gyógytár Torda.

3389 4—5

Jegenyei gyógyfürdő!

(Egészen ujonnan berendezve)

Vásártelki „MOOR" fürdők!
Fenyő és hideg lobogó-fürdők!

Kitünő ellátás a legolcsóbb árak mellett.

Állandó zenekar.

Igazgató orvos: **Dr Kazay Kálmán.**

3287 6—10 Ajánlva:

Kezdődő **tüdőbajosoknak, sápkóros gyenge egyéneknek, schrophuleticusok és idegeseknek.**

Prospectust küld a kezelőség.

500 frtot fizetek annak, ki a **Bartilla fogvizének** használata me lett, üvegje 35 kr., valaha ismét fogfáját kap vagy szája büdik. — Csomagolásért külön 10 kr.) **Bartilla-Winkler Ed. Wien,** 19/1., Sommergasse I. — Kapható minden gyógyszertárban. Raktár **Kolozsvárt: Dr. Czetz Dénes** gyógyszerész, Külmonostor-utca és Burger Frigyes drogueria. Csakis »Bartilla-fogviz« kérendő. Hamisitások bejelentése **jól jutalmaztatik.**

AGRÁR

takarékpénztár r. társ.

Maros-Vásárhely

(teljesen befizetett részvénytőke: **egy millió korona**).

Fiókintézetek: **Nyáradszeredában és Maros-Ludason.**

Jelzálogkölcsönöket nyujt 300 koronától kezdődőleg félévi tőketörlesztést és kamatot magába foglaló részletfizetések ellenében **földbirtokra** és **nagyobb vidéki városokban levő házakra a beosztók feléig;**

10-től 65 évig terjedő időre 4½% **alapkamattal. Magasabb** kamatu előző kölcsönök convertáltatnak. Minden kölcsön **a leggyorsabban: rendesen két hét alatt készpénzben folyósittatik.**

Leszámitol 6 hónapi lejáratig terjedő **bel- és külföldi váltókat** és **utalványokat a legolcsóbb** kamatláb mellett.

Elfogad betéteket könyvecskére vagy folyószámlára és azokat **felmondás nélkül fizeti viss a.**

Előleget ad értékpapirokra és betárolt **termények**re is.

Folyószámlai hitelt nyujt betáblázásra és más elfogadható biztositékra.

Vásárol és elad értékpapirokat, külföldi pénzeket; bevált szelvényeket és kisorsolt értékpapirokat; teljesit tőzsdei megbizásokat és átutalásokat; kiállit utalványokat és hitelleveket a bel- és külföldre.

Az intézet képviseli továbbá a legrégibb és legnagyobb biztositó intézet: **a Trieszti Általános Biztositó Társaságot (Assecurazioni Generali)** és eszközöl **tüz-, üveg- és végkár-, betörés elleni,** továbbá **élet- és baleset biztositásokat a legolcsóbb dij mellett.**

3271 9—*

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a **természetes szénsavas** ásványviz erre a legbiztosabb óvószer. Első sorban a **mohai**

ÁGNES

forrás, mint természetes szénsavdús ásványviz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyuviz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógysóknál fogva kitünő szere a legkülönfélébb **gyomor, légső** és **hugyszervi betegségeknek.** Azért tehát

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha gyomor-, bél- és légcsőhurutról szabadulni akarunk.
Dr. Kétly.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
Dr. Gebhardt.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha a vesebajt gyógyitani akarjuk.
Dr. Kövér.

Használjuk a mohai Ágnes-forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.
Dr. Glass.

Háztartások számára másfélliteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden **kétes értékü mesterségesen szénsavval telitett viznél,** sőt a szódaviznél is **olcsóbban adja,** hogy az **Ágnes-forrás vizét** a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse.

Árlapot s prospectust kivánatra bérmentve küld a mohai **Ágnes-forrás kezelősége Mohán, Fejérmegye.**

Kedvelt borviz. —— Kedvelt borviz.

Főraktár Kolozsvár és vidékére: 3356 5—12

Szele Márton urnál, Mátyás király-tér.

Egy üveg 1·6 liter 40 fill., egy egész literes 30 fill., és egy félliteres 20 fillér.

Valódi erdélyi hegyaljai tisztán kezelt

Borok Ötvös Dánielné pinczéjéből.

Telefonszám: 511. 2982 104/104

Bizományi raktárok:

Adi László: Deák F.-u. Telefon 470.
Fuhrmann Károly: Wesselényi Miklós-utcza 10. Telef. 429.
Kondász Dániel: Mátyás kir.-tér 25.
Irimiás Tivadar: Arany János-tér 2.
Bühm Konrád: Jókai utcza 11. sz.
Nyisztor Gergely: Hunyadi-tér 6. sz.
Balogh János: Trefort-utcza 20. sz.
Pardi Sándor: Akáczfa-utcza 3. sz.
Kövendy Károly: Kossuth Lajos-utcza, Haller ház.
Nyikora Anna: Rudolf-utcza 64. sz.
Rozenzweig Antal: Szechenyi-tér 39. Telefon 436.
Zsilinszky A. Széchenyi-tér 1. Telef. 138

Telefonon megrendelhető és minden **időtájban hazaszállittatik!**

Ünnepnap és vasárnap csak délelőtt 10 óráig.

Ötvös Dánielné,

KOLOZSVÁRT,

Óvár, Bocskay-utcza 1. szám,

Mátyás király születési háza szomszédságában).

Fehér borok zárt palackban à 70 és 35 centiliter	70 centiliter zárt palackban kor.-ban	35 centiliter zárt palackban kor.-ban
Leányka erdélyi különlegesség	1.80	—.70
Asszu édes	1.60	—.90
Asszu finom	1.30	—.80
Sauvignon-Semillon	1.80	—.70
Muskotály	1.80	—.70
Risling erdélyi különlegesség	—.90	—.50
Som „ „	—.90	—.50

Vörös borok zárt palackban à 1/1 liter	Literenként zárt palackban koronában
Egri bikavér	1.60
Egri piros	—.84
Elsőrendü piros	—.84
Carbenette	1.—
Schiller	—.68

Fehér borok zárt palackban à 1/1 liter	Literenként zárt palackban koronában
Hegyaljai pecsenye	1.10
„ Asztali I. osztályu	—.84
„ „ II. „	—.72
„ „ III. „	—.60
Ménesi pecsenye	—.60

Ezen árak mellett a fogyasztási adó már ki van fizetve! Ezen árak bárhova hazaszállitva készpénzfizetés mellett értendők. — Üvegek 8 napra kölcsönkép adatnak.

Nyomatott: Gombos Ferencz Lyceum-könyvnyomdájában, Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány – Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală – BCU Cluj-Napoca